

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПЕРШОМУ КЛАСІ

З досвідом багаторічної роботи в школі помічаємо, що деяким учням молодшого шкільного віку фізично й психологічно важко засвоювати певні вміння і навички протягом усього уроку. Тому використовуємо на уроках ігрові технології навчання. Саме навчання у грі та через гру дозволяє кожному учню повірити в свої сили. А це дає змогу навчати всіх не перевантажуючи, а навпаки, розвиваючи їхні індивідуальні здібності.

Ігрові технології є однією з унікальних форм навчання, що дозволяють зробити цікавими і захоплюючими не тільки роботу учнів на творчо-пошуковому рівні, але й буденні уроки української мови.

Світ гри робить позитивно емоційно забарвленою монотонну діяльність із запам'ятовування, повторення, закріплення чи засвоєння інформації, а емоційність ігрового дійства активізує всі психічні процеси та функції молодших школярів. Іншою позитивною стороною гри є те, що вона сприяє використанню знань у новій ситуації, таким чином засвоєний учнями матеріал проходить через своєрідну практику, вносить різноманітність і викликає інтерес у процесі навчання.

Кожен учитель початкових класів знає, як важливо навчити молодших школярів швидко й правильно читати. Потрібно вивчити букви, навчитися разом вимовляти склади, потім – слова, а згодом читати речення, тексти. Ця проблема є найголовнішою у навчанні шестирічок. Якщо важко дитині навчатися, вона втрачає інтерес. Щоб активізувати процес навчання на уроці, вчителю допомагають дидактичні ігри та цікаві вправи.

У добуварний період навчання використовуємо вправи ігрового характеру.

«ЗЛОВИ СЛОВО»

1. Учитель називає слова. Наприклад: олівець, зошит, ручка, синій, папка, червоний, дошка... (Діти плескають у долоні, коли вчитель вимовляє слово-назву предмета).

Виграє той, хто менше зробить помилок.

2. Учитель називає слова. Наприклад: слон, вівця, слива, кіт, груша, коник... (Діти плескають у долоні, коли вчитель називає слово-назву істот).

Виграє той, хто менше зробить помилок.

«СКІЛЬКИ СЛІВ У РЕЧЕННІ?»

Учитель читає речення. Учні за допомогою карток з цифрами показують, скільки в ньому слів. Виграє той, хто менше зробить помилок.

«ДОБЕРІТЬ СЛОВО»

Потрібно дібрати до слів-предметів по 2–4 слова-ознаки або дії.

Наприклад: весна – рання, зоряна, стрімка; книга – цікава, старовинна, художня; ялинка – гарна, струнка, зелена; мама – рідна, лагідна, ніжна.

«УТВОРИ ТВЕРДЖЕННЯ»

Лисиця, зебра, ведмідь, заєць – Сом, щука, камбала, лящ – Дош, райдуга, блискавка, буря – Каштан, яблуна, верба, дуб – Бджола, хрущ, джміль, гедзь – Оуд, зозуля, гуска, лебідь – Чайник, тарілка, чашка, глечик – Ліжко, стілець, шафа, диван – Кухар, шофер, лікар, бібліотекар –	риби звірі дерева явища природи птахи комахи меблі професії посуд
---	---

«ЗНАЙДИ ЗАЙВЕ СЛОВО»

(поясни, чому ти так думаєш)
Слон, лисиця, курча, мавпа, жирафа.
Вчитель, лікар, продавець, шахтар, сестра.

«ПОВТОРИ І ДОДАЙ НАСТУПНЕ СЛОВО». Учень називає слово-назву предмета та передає естафетну паличку сусідові. Той повторює його та придумує друге слово, що належить до цієї групи предметів. Наступний учень називає два слова по порядку і додає своє....

Слон. 2. Слон, тигр. 3. Слон, тигр, лев. 4. Слон, тигр, лев, ведмідь.

Спочатку діти називають по порядку тільки 3–4 слова, а на кінець навчального року називають уже 8–10 слів.

Добери точне слово

Веселий (олівець, учень, автомобіль).

Зелена (трава, вишня, булка).

Солодкий (часник, цукор, лимон).

Рідний (урожай, батько, портфель).

Золоте (плаття, серце, дерево).

Слон (плаває, скаче, ходить).

Білка (стрибає, літає, бігає).

Крокодил (повзає, плаває, ходить).

Метелик (бігає, скаче, літає).

Черпаха (літає, бігає, повзає).

Дидактичні ігри та цікаві вправи букварного періоду

Навчаючи першокласників читати, використовуємо метод «співай разом склади». Суть методу: на дошці таблиця складів. Діти за вчителем або за сильним учнем співають склади на мотив улюбленої пісні (наприклад: «Жили у бабусі два веселих гуся»).

Таблиця 1

	А	О	У	Е	И	І
М	МА	Мо	Му	Ме	Ми	Мі
Н	НА	Но	Ну	Не	Ни	Ні
С	СА	Со	Су	Се	Си	Сі
Л	ЛА	Ло	Лу	Ле	Ли	Лі
К	КА	Ко	Ку	Ке	Ки	Кі

Ця вправа зацікавлює учнів і дає можливість дітям, які не вміють читати бути активними учасниками навчального процесу, зрозуміти методику читання складів і у подальшому швидше навчитися читати. Потім діти читають такі склади:

Таблиця 2

Бла блу бле бло бли блі

Тра тру тре тро три трі

Гра гру гре гро гри грі

Таблиця 4

Мак мук мек мок мик мік

Так тук тек ток тик тік

Бак бук бек бок бик бік

Таблиця 3

стра стро стру стре стри стрі

скла скло склу скле скли склі

скра скро скру скре скри скрі

Таблиця 5

ліс ліси лісок лісник лісочок

дуб дуби дубок дубочок

син сини синок синачок

Таблиця 6

А	О	І	И	У	Е
М-к	Р-т	Р-г	Б-к	Ж-к	П-с
Р-к	Х-р	С-к	М-р	З-б	Л-в
Л-к	Л-б	Л-с	С-р	Д-б	Ц-х
Ч-с	С-м	Х-д	С-р	Б-к	М-д

Таблиця 7

АА	ОА	УА	ИА	ІА	ЕА
М-М-	Л-Ш-	Л-Н-	З-М-	З-Н-	Т-М-
Р-Н-	Н-Ш-	Ш-Р-	М-Ш-	Ц-Н-	В-Н-
М-ЙК-	С-СН-	Р-Ч-Й	Д-КТ-НТ	Н-ЖК-	КР-ЙД-

Таблиця 8

ООЕ	ЕЕА	ЕЕО	ООІ	ІІА	ООА
Г-р-б-ць	С-р-д-	С-м-р-	В-л-г-й	Д-т-н-	Д-р-г-
М-л-д-ць	Д-р-в-	Ч-тв-р	Х-р-ш-й	С-н-чк-	С-р-к-
С-л-в-й	В-т-р-н	Дж-р-л-	Х-л-дн-й	К-сл-чк-	М-л-д-
М-р-з-ць	Б-р-з-	Т-л-ф-н	С-л-дк-й	Хв.-л-н-	К-р-в-

Читання речень, коли в словах пропущена певна буква И

1. Гал_на пр_готувала п_ріг з с_ром.
2. Хвору Ір_ну лікувал_ відваром з ш_пш_н_.
3. Вел_ка маш_на перевоз_ла цеглу.
4. Мар_на м_ла м_лом обл_ччя і ш_ю.
5. Діт_зб_рал_в_шні і сл_в_.
6. Коло школ_посад_л_клен_і л_п_.
7. В_сокі верб_зеленіють серед дол_н_.

«ЗНАЙДИ У СЛОВАХ ЗАЙВІ БУКВИ»

Автобусс, бульйон, верблюдь, гоойдалка, лисьтя, пальяниця, сиррота, сльон, хьтрість, трамввай, навчанння, зозулія, дзьооб, морроз, вєсьна, малюування.

«ОБВЕДИ, НАМАЛЮЙ, ВИРІЖ, НАДРУКУЙ». Під час вивчення нової букви вчитель роздає учням картки, на яких олівцем намальована нова буква. Виконуючи цю вправу, діти краще запам'ятовують нову букву. Завдання:

- обведіть букву;
- розкажіть, що вона вам нагадує;
- розмалюйте як вам хочеться;
- наклейте в зошит;
- надрукуйте букву (велику і маленьку).

«ЧИТАННЯ ГРУП СЛІВ НА ОДНОМУ ДИХАННІ»

Б	В	Г	Д
банк	верх	Гай	дар
біб	вєсь	гвинт	дах
біг	вир	герб	два
бік	вид	горн	двір
біль	віз	гра	день
бір	він	гора	джміль
бук	вірш	град	дзвін
борг	віск	гриб	дзьоб
борщ	внук	грам	дим
брат	вовк	грім	дід

«ПЕРЕСТАВ СКЛАДИ МІСЦЯМИ І ПРОЧИТАЙ УТВОРЕНІ СЛОВА»

Но – ра	Ли – пи	Ра – ма	На – каз
Ка – бан	На – ша	Ли – па	Рі – па
Тро – хи	Ло – сі	МА- ла	Сі – ли
МА – са	Ди – во	То –вар	Ко – миш
Тра – ва	Ко – ли	Ти – ша	Рі – ка
Ко – мар	Чай – ка	Си – ро	Вар – то

«ЗНАЙДИ ЗАЙВЕ СЛОВО»

1	2	3	4
ручка	гличик	айстра	бабка
альбом	каструля	барвінок	бджола
дзвоник	ложка	волошка	джміль
зошит	миска	малина	комар
лінійка	кошик	гвоздика	коник
олівець	склянка	ромашка	метелик
пенал	сковорода	тюльпан	синиця
пензлик	чашка	фіалка	оса
щоденник	тарілка	пролісок	муха

Ігри післябукварного періоду «ПЕРЕСТАВ СЛОВА У РЕЧЕННІ МІСЦЯМИ»

Зразок:

Сьогодні вранці Ніна пішла до школи. Вранці сьогодні Ніна пішла до школи. Пішла Ніна сьогодні вранці до школи. До школи пішла сьогодні вранці Ніна.

Спробуй сам:

Весело співали в лісі пташки. Звірі і птахи радіють теплу і весні.

«ЗАМІНИ ОДНЕ СЛОВО»

Зразок:

Діти повернулися зі школи. Першокласники повернулися зі школи. Дівчатка повернулися зі школи.

Спробуй сам:

У кущах весело співали пташки. Влітку наша сім'я відпочивала у Карпатах.

«ДОПОВНИ РЕЧЕННЯ»

Зразок:

Ми працюємо. Ми працюємо на городі. Ми працюємо на своєму городі.

Спробуй сам:

Ніна читає... Сонечко вийшло... Пташка співає... Діти допомагали... Дівчинка грає... Пішов дощ...

«ДОПОВНИ РЕЧЕННЯ»

Діти зустріли в лісі бабусю, яка... Діти зустріли в лісі бабусю, яку...(якій...), (про яку...)... Мухтар розлігся на сонці, але...(а...), (щоб...), (коли...)... Кішка стрибнула на дерево, яке...(тому що...), (коли...)... Не страшні морози їжачкові, бо... Діти хотіли побачити, як... Стежкою йшла маленька дівчинка, яка... Голосно заспівав півник, коли...

«ВПРАВИ НА УСВІДОМЛЕННЯ ЗМІСТУ». (Може таке бути, чи ні? Доведи).

Влітку Миколка катався на ковзанах. Хлопчик поїхав до лісу на лижах, щоб зібрати суніць. Жабенятко розкрило парасольку, бо пішов дощ. У садку було чути, як кукуриків соловейко. Голодний заєць повернувся з нічного полювання. На нашій яблуні виросло багато смачних шишок. Взимку кури відлітають у теплі краї. Вовк спритно заліз на березу і нарвав свіжих огірків. Усе літо бджоли збирають квітковий пилок і нектар. Подорожник – це корисна лікарська рослина. Спекотним літнім ранком на зеленій галявині біленький зайчик ласував кактусами.

Отже, грі належить особливе місце у вихованні та навчанні дітей молодшого шкільного віку. У цьому виді діяльності дитина спостерігає, порівнює, зіставляє, класифікує предмети, проводить доступний їй аналіз і синтез, узагальнює. Упровадження ігрових технологій на уроках допомагає: забезпечувати доступність вивчення програмового матеріалу; активізувати розумову діяльність учнів, увагу дітей; розвивати спостережливість, кмітливість, самостійність мислення; серйозну, напружену працю зробити цікавою для кожного учня.

Література

1. Куріпта В.І. Навчальні ігри на уроках читання. 1–4 класи / В. І. Куріпта. – Харків : Основа, 2008. – 106 с.
2. Куріпта В.І. Нестандартні уроки читання. 3–4 класи / В. І. Куріпта. – Харків : Основа, 2007. – 159 с.
3. Кучерова Г.М. Інтерактивні вправи та ігри. Методика проведення гри на уроці / Г. М. Кучерова. – Харків : Основа, 2011. – 83 с.
4. Ягоднікова В.В. Інтерактивні вправи та ігри. Інтерактивні форми і методи навчання / В. В. Ягоднікова. – Харків : Основа, 2011. – 56 с.